IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Podkomisji stałej do spraw kształcenia zawodowego (nr 4)**

z dnia 20 maja 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży

– podkomisji stałej do spraw kształcenia zawodowego (nr 4)

20 maja 2021 r.

Podkomisja stała do spraw jakości kształcenia i wychowania, obradująca pod przewodnictwem poseł **Teresy Wargockiej (PiS)**, przewodniczącej podkomisji, zrealizowała następujący porządek obrad:

– dyskusja na temat wsparcia kształcenia zawodowego ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2021–2027 na poziomie krajowym i regionalnym oraz środków lokowanych w „Krajowym planie odbudowy".

W posiedzeniu udział wzięli: **Piotr Bartosiak** dyrektor Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego Ministerstwa Edukacji i Nauki, **Ireneusz Maj** dyrektor Zespołu Edukacji i Wychowania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, **Katarzyna Liszka-Michałka** radca prawny Związku Powiatów Polskich oraz **Rafał Marchewka** doradca Związku Województw RP.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Daria Grochowska** i **Krzysztof Kumor** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Teresa Wargocka (PiS):

Witam serdecznie. Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw kształcenia zawodowego Komisji Edukacji Nauki i Młodzieży.

Witam państwa posłów obecnych na miejscu oraz łączących się zdalnie. Witam gości łączących się zdalnie – pana Piotra Bartosiaka, dyrektora Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego Ministerstwa Edukacji i Nauki; pana Ireneusza Maja, dyrektora Zespołu Edukacji i Wychowania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka. Witam panią Katarzynę Liszkę-Michałkę, przedstawicielkę Związku Powiatów Polskich, oraz pana Rafała Marchewkę, doradcę Związku Województw RP.

Informuję, że dzisiejsze posiedzenie zostało zwołane przez marszałek Sejmu na podstawie art. 198j ust. 2 regulaminu Sejmu i będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. W celu sprawdzenia łączności i kworum proszę państwa posłów o przygotowanie się do głosowania. Proszę o wciśnięcie dowolnego przycisku. Nie zamykamy możliwości dołączania do posiedzenia Komisji. W tej chwili sekretariat sygnalizuje, że mamy kworum.

Przechodzimy do realizacji porządku dziennego. Dzisiejszy porządek dzienny to dyskusja na temat wsparcia kształcenia zawodowego ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2021–2027 na poziomie krajowym i regionalnym oraz środków lokowanych w „Krajowym planie odbudowy". Dziękuję bardzo za przesłanie materiałów z Ministerstwa Edukacji i Nauki. Proponuję, abyśmy dzisiejsze posiedzenie przeprowadzili według takiego wewnętrznego porządku. Mamy do dyspozycji 1,5 godziny. Prosiłabym o zreferowanie przesłanych nam materiałów przez pana dyrektora Piotra Bartosiaka. Następnie otworzymy dyskusję. Najpierw wypowiedzą się posłowie, następnie zaproszeni goście. Nie widzę uwag do tej propozycji. Proszę pana dyrektora Piotra Bartosiaka o zreferowanie materiałów przedłożonych Wysokiej Komisji.

Dyrektor Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego Ministerstwa Edukacji i Nauki Piotr Bartosiak:

Dzień dobry państwu. Dziękuję bardzo. Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, mam przyjemność przedstawić dzisiaj informację na temat wsparcia kształcenia zawodowego ze środków Unii Europejskiej w trzech obszarach, czyli „Krajowego planu odbudowy", nowej perspektywy finansowej na poziomie krajowym oraz działań na poziomie regionalnym.

Środki europejskie to niewątpliwie bardzo istotne narzędzie wsparcia dla kształcenia zawodowego. Przez kolejne lata były one wykorzystywane dla celów wzmacniania systemu kształcenia zawodowego, realizacji reform. Podobnie obecnie – w ramach planowanej nowej perspektywy finansowej szereg działań, które uzupełniają działania systemowe podejmowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, ale także w tym szczególnym okresie możliwość skorzystania ze środków „Krajowego planu odbudowy" także na kształcenie zawodowe.

Może zacznę, proszę państwa, od „Krajowego planu odbudowy". Prace związane z przygotowaniem koncepcji, projektów do planu trwały od lipca 2020 roku. Realizacja tego programu została skoncentrowana na pięciu obszarach reform i inwestycji. Przypomnę, że jest to odporność i konkurencyjność gospodarki, zielona energia, zmniejszenie energochłonności, transformacja cyfrowa, efektywność, dostępność, jakość systemu ochrony zdrowia oraz zielona inteligentna mobilność.

Jeżeli chodzi o Ministerstwo Edukacji i Nauki, zostały złożone projekty do trzech obszarów w „Krajowym planie odbudowy" – odporność i konkurencyjność gospodarki, zielona energia i zmniejszenie energochłonności oraz transformacja cyfrowa. Łączna wysokość środków przewidzianych na tę chwilę dla Ministerstwa Edukacji i Nauki w części dotacyjnej „Krajowego planu odbudowy" to ponad 1,6 mld euro, czyli około 7,3 mld zł. Dzisiaj więcej uwagi poświęcimy jednemu obszarowi, jakim jest wsparcie nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego i uczenia się przez całe życie. Na ten cel zaplanowanych jest w KPO 400 mln euro, czyli około 1,8 mld zł.

W tym obszarze ministerstwo zaplanowało dwa duże działania. Pierwszym z nich jest stworzenie branżowych centrów umiejętności, które będą realizowały w Polsce europejską koncepcję centrów doskonałości zawodowej, będą też wspierały reformę kształcenia zawodowego wdrażaną od 2019 roku. Drugim projektem będzie wspieranie polityki rozwoju umiejętności w związku z wdrożeniem zintegrowanej strategii umiejętności poprzez budowę systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań w zakresie kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym również uczenia się osób dorosłych.

Krótka informacja na temat branżowych centrów umiejętności. Ich celem jest oczywiście przygotowanie kadr na potrzeby gospodarki w poszczególnych branżach poprzez innowacyjne działanie łączące biznes z edukacją, poprzez zaangażowanie organizacji branżowych, które działają w obszarze poszczególnych branż. Będą to działania dotyczące właśnie kształcenia zawodowego na wszystkich poziomach. Nowością jest również to, że to jest integracja działań na rzecz kształcenia zawodowego na różnych poziomach, czyli na poziomie ponadpodstawowym, ale także na poziomie szkolnictwa wyższego. Centra branżowe, centra umiejętności mają być centrami kształcenia, szkolenia i egzaminowania dostępnymi zarówno dla uczniów, studentów, jak i pracowników branż, a także innych osób uczących się, zwłaszcza pod kątem możliwości przekwalifikowania się i nabycia nowych umiejętności. Tak jak wspomniałem, realizują one koncepcję doskonałości zawodowej w kształceniu zawodowym, która jest obecnie wysokim priorytetem, jeżeli chodzi o agendę europejską w zakresie kształcenia zawodowego.

Koncepcja doskonałości mówi o tym, że istniejące szkoły i placówki kształcenia zawodowego, także nowo tworzone, powinny dążyć do wykroczenia poza to, czego zwykle się oczekuje od kształcenia zawodowego, co wynika po prostu z przepisów prawa, i dążyć do osiągania pełnej doskonałości, do zacierania granic pomiędzy tym wstępnym, ponadpodstawowym kształceniem zawodowym a kształceniem ustawicznym, zawodowym. Powinny dążyć także do włączenia koncepcji innowacyjnych działań w zakresie kształcenia zawodowego, do wspierania kadr na potrzeby przemysłu poprzez jakieś nowe dzia-

nia dotyczące nabywania umiejętności poprzez transfer wiedzy i technologii do edukacji, ale także poprzez nawiązywanie licznych partnerstw, jeżeli chodzi o działania takich centrów z podmiotami działającymi na rynku lokalnym czy też regionalnym, jak również przyczyniać się do rozwoju regionu, do realizacji strategii rozwoju regionalnego.

Jeżeli chodzi o planowane działania takich centrów, to poza oczywistym działaniem, jakim będzie dostęp do nowoczesnej bazy dydaktyczno-lokalowej dla uczniów i studentów na cele edukacyjno szkoleniowe, planowane jest także, by centra wspierały reformę kształcenia w postaci nawiązywania współpracy szkół z pracodawcami, ale także poprzez upowszechnianie innowacji w kształceniu zawodowym poprzez włączenie branżowych centrów w działania związane z prognozowaniem zapotrzebowania na absolwentów szkolnictwa branżowego poprzez oferowanie kształcenia praktycznego.

Jak wiemy, celem ostatnich zmian było też upowszechnienie tego kształcenia w rzeczywistych warunkach pracy, ale także stworzenie możliwości dla pracowników branż w zakresie szkoleń, w zakresie podnoszenia kwalifikacji. Nie zapominamy także o nauczycielach i wykładowcach, ponieważ zakłada się, że te centra będą również okazją do realizacji szkoleń branżowych dla nauczycieli, które, przypomnę, są obowiązkowe od 2019 roku. W tym celu będzie oczywiście niezbędna zmiana legislacyjna, która umożliwi docelowo realizację szkoleń branżowych nie tylko u indywidualnych pracodawców, ale również w takich właśnie branżowych centrach umiejętności.

Poza tym planowane są działania dotyczące egzaminowania, w tym także egzaminowania na poziomie branżowym, czyli nabywanie różnego rodzaju uprawnień w takich centrach. Również wsparcie osób niepełnosprawnych. Ważnym aspektem jest to, by również oferta kształcenia zawodowego była w poszczególnych branżach przeznaczona dla osób z niepełnosprawnościami. Oczywiście bardzo ważne jest też zadanie dotyczące wsparcia doradztwa zawodowego, realizowanego w systemie oświaty czy w systemie szkolnictwa wyższego, jak również promocja zawodów należących do danej branży. Z uwagi na to, jaki jest cel „Krajowego planu odbudowy", który zakłada również transformację cyfrową, zakładamy, że centra będą także oferowały możliwość prowadzenia zdalnych zajęć poprzez tworzenie platform zdalnego nauczania w danej branży.

Teraz kilka kwestii technicznych. Zakładamy, że takie centra będą powstawały przy istniejących szkołach lub centrach kształcenia zawodowego. Chodzi o większe wykorzystanie potencjału istniejących placówek i stworzenie szans na rozwój szkół i placówek w zakresie danej branży. Bo to, proszę państwa, odróżnia te centra od istniejącego systemu, że oferta dotychczasowych centrów jest z punktu widzenia przepisów prawa ograniczona wyłącznie do zawodów szkolnictwa branżowego, ale także do kwalifikacji, które można uzyskiwać w tym systemie. Oferta branżowych centrów będzie szersza. Ona będzie wychodziła poza te kwalifikacje. Będzie dotyczyła również kwalifikacji rynkowych w zintegrowanym systemie kwalifikacji. Będzie dotyczyła specjalistycznych szkoleń branżowych, które są możliwe do uzyskania w danej branży, ale także do nabywania umiejętności przez uczniów w zakresie nowych technologii pojawiających się w danej branży. Czyli będzie to, krótko mówiąc, kompleksowe miejsce rozwoju umiejętności dla tych wszystkich wymienionych przeze mnie grup odbiorców.

Ważne jest także to, że centra mają działać we współpracy z ośrodkami badawczymi właśnie w celu zapewnienia dostępu do nowoczesnych osiągnięć w danej branży. Jeżeli chodzi o ich powstanie w ramach „Krajowego planu odbudowy", do współpracy w zakresie tych projektów chcielibyśmy zaprosić 120 różnych dziedzin gospodarki. Jesteśmy już po wielu rozmowach z branżami i w zasadzie żadna z branż, z którymi do tej pory rozmawialiśmy, nie odmówiła czy też nie była niezainteresowana udziałem w takim projekcie. Branże dostrzegają rzeczywiście wartość w tym pomyśle, aby zintegrować działania na rzecz kształcenia zawodowego nie tylko młodzieży, ale i dorosłych.

Proszę państwa, teraz przejdę do kolejnego naszego projektu w ramach „Krajowego planu odbudowy", czyli projektu związanego z budowaniem zintegrowanej strategii umiejętności przyjętej w grudniu przez rząd w części szczegółowej. Mamy na celu jeszcze większe skoordynowanie działań dotyczących kształcenia zawodowego, ale tak naprawdę w trzech obszarach. Działania mają dotyczyć zarówno koordynacji na poziomie kształcenia zawodowego, jak i szkolnictwa wyższego i uczenia się przez całe życie. Część regio-

nów – bo to też projekt dotyczący głównie województw – już podjęła pewne działania koordynacyjne dotyczące kształcenia zawodowego. Ten pomysł i ten projekt na koordynację jest wykorzystaniem propozycji składanych przez regiony w ramach „Krajowego planu odbudowy" – bo takie propozycje zostały złożone.

Staraliśmy się je wykorzystać tak, aby również inne województwa mogły skorzystać właśnie z takich rozwiązań koordynacyjnych. Ale poszerzyliśmy to nie tylko o kształcenie zawodowe, ale również o uczenie się przez całe życie i szkolnictwo wyższe. Chodzi o to, aby na poziomie danego województwa kształtowanie polityki edukacyjnej, polityki uczenia się przez całe życie było spójne i żeby wspólnie dyskutowano o potrzebach rozwoju szkolnictwa, zarówno tego podstawowego, jak i wyższego, ale także o potrzebach wsparcia uczenia się osób dorosłych na poziomie regionu. Aby te dyskusje i rozmowy prowadziły do konkretnych rozwiązań służących poprawie dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Z tego tytułu zakładamy, że w tych projektach będzie realizowana koordynacja działań różnych instytucji, które są dzisiaj odrębnymi strukturami, w zakresie polityki publicznej. Mam tu na myśli instytucje oświatowe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa, organizacje pracodawców czy jednostki samorządu terytorialnego. Jesteśmy po pierwszych rozmowach z województwami, ponieważ równolegle prowadzimy prace związane z wdrażaniem zintegrowanej strategii umiejętności. Pomysł takiej koordynacji spotkał się z zainteresowaniem poszczególnych regionów. W przyszłym tygodniu rozpoczynamy bilateralne spotkania i rozmowy z regionami w zakresie możliwości realizacji projektów związanych z koordynacją tych działań i z wdrażaniem zintegrowanej strategii umiejętności, aby wesprzeć te prace.

W bardzo niewielkim stopniu ma być zaangażowane pewne zaplecze instytucjonalne w ramach takich projektów. Ma nim być wojewódzki zespół koordynacji polityki umiejętności złożony z przedstawicieli pięciu obszarów – oświaty, rynku pracy, gospodarki, zarządzania strategicznego, funduszy europejskich i dialogu społecznego. Te rozmowy, które zaczynamy, mają właśnie doprowadzić do tego, by zidentyfikować wszystkie podmioty ważne z punktu widzenia działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego czy uczenia się przez całe życie w danym województwie. Nie chcieliśmy narzucać jednolitego schematu wszystkim, bo w różnych województwach różne podmioty są zaangażowane. Chcielibyśmy wykorzystać w danym województwie cały potencjał, który istnieje w zakresie tych obszarów i ogólnie w zakresie polityki umiejętności.

Krótko mówiąc, działania, które są przewidziane w ramach takich projektów koordynacyjnych, z jednej strony będą miały na celu wspieranie polityki edukacyjnej danego regionu. Ponadto będzie to też okazja do lepszej koordynacji w zakresie doradztwa zawodowego na wszystkich poziomach – co jest bardzo istotne z punktu widzenia działań regionalnych w zakresie projektów z regionalnych programów operacyjnych. Bardzo ważny dla kształcenia zawodowego jest obszar promocji kształcenia zawodowego oraz promocji uczenia się przez całe życie. Tyle, jeżeli chodzi o „Krajowy plan odbudowy".

Natomiast drugim, jakby równoległym, bardzo istotnym elementem wsparcia dla kształcenia zawodowego będzie oczywiście nowa perspektywa finansowa. Tutaj możemy liczyć na wsparcie ze strony środków europejskich. Zresztą jest to pewnym priorytetem Komisji Europejskiej, aby te działania w nowej perspektywie w zakresie edukacji były ukierunkowane na wsparcie kształcenia zawodowego. Jest to bardzo ważny obszar w agendzie priorytetów Unii Europejskiej.

Jeżeli chodzi o nowy program, czyli program „Fundusze europejskie dla rozwoju społecznego", planujemy szereg działań związanych ze wsparciem kształcenia zawodowego i uczenia się przez całe życie. W tym zwłaszcza działania ukierunkowane na pozyskiwanie kadr dla kształcenia zawodowego. Będą to działania zarówno na poziomie systemowym, jak i działania później w regionach, w ramach regionalnych programów operacyjnych. Myślę, że jest to bardzo ważne nie tylko dla naszego kraju, ale dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, aby próbować wspierać politykę pozyskiwania kadr dla kształcenia zawodowego.

Kolejny obszar to jest rozwijanie oferty e-materiałów. Okres pandemii wskazał, że szczególnie ważne jest to, aby w sytuacjach kryzysowych zapewnić dostęp do róż-

nego rodzaju materiałów dostępnych online. Część projektów jest już realizowana, ale w związku z zaistniałą sytuacją, chcielibyśmy jeszcze zwiększyć dostęp do takich materiałów. Stąd też kontynuacja działań w tym zakresie w nowej perspektywie.

Kolejny obszar to jest monitoring karier absolwentów szkół ponadpodstawowych. To zupełnie nowe działanie, które rozpoczęliśmy w tym roku poprzez przyjęcie zmian w ustawie – Prawo oświatowe. Te działania są już podjęte, czyli trwają prace związane z monitoringiem karier absolwentów. Pod koniec tego roku będziemy mieli pierwsze efekty i pierwsze raporty. Natomiast już widzimy pewien obszar możliwych uzupełnień, także w przyszłości, jeśli chodzi o środki europejskie. Chociażby po to, aby zwiększyć pewną interaktywność raportowania wyników takiego monitoringu, aby wszystkie zainteresowane strony miały dostęp do tego, co je rzeczywiście interesuje, a także do ewentualnego rozszerzenia w przyszłości monitoringu o pewne nowe działania i nowe funkcjonalności, których jeszcze nie mogliśmy wdrożyć.

Mam tu na myśli chociażby badanie losów absolwentów, którzy uczą się w rzemiośle, ale nie są uczniami branżowych szkół pierwszego stopnia. Chodzi o to, aby mieć wiedzę na temat ich karier, ale także o badanie informacji o karierach uczniów, którzy przedwcześnie zakończyli naukę. W Polsce nie jest to może duży problem. Mamy najniższy europejski wskaźnik w zakresie przerywania nauki, ale też jest to być może ciekawy obszar do zidentyfikowania dzięki środkom europejskim.

Chcielibyśmy także wspierać pewnego rodzaju zaplecze badawcze kształcenia zawodowego. Wiemy, że w innych krajach są nawet specjalne instytucje poświęcone temu celowi, zajmujące się prowadzeniem prac badawczych właśnie na cele kształcenia zawodowego. Będziemy się starali także wykorzystać te środki do prowadzenia cyklicznych, stałych badań w kształceniu zawodowym, które lepiej pozwalałyby później prowadzić politykę oświatowa.

Jeżeli chodzi o inne działania, to myślę, że jednym z istotnych działań będzie rozwój kwalifikacji i rozwój oferty kształcenia zawodowego na poziomach polskiej ramy kwalifikacji, które dzisiaj są do końca jeszcze niezagospodarowane. Mam tu na myśli zwłaszcza piąty poziom polskiej ramy kwalifikacji, czyli poziom pośredni pomiędzy technikiem a inżynierem czy licencjatem, ale także pierwszy i drugi poziom polskiej ramy kwalifikacji. Zwłaszcza z myślą o osobach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, które także w kształceniu zawodowym potrzebują takiej oferty, która byłaby dla nich przeznaczona właśnie chociażby na tych poziomach polskiej ramy kwalifikacji.

Chcielibyśmy także dalej wspierać doradztwo zawodowe poprzez rozwój ofert multimedialnych materiałów, zwłaszcza w związku z tworzeniem nowych zawodów, które się będą pojawiały. Chcielibyśmy też szerzej odpowiedzieć na oczekiwania ze strony poszczególnych branż w zakresie zapewnienia internetowego narzędzia współpracy szkół z pracodawcami. Pewne pilotażowe prace zostały poczynione. Taki prototyp narzędzia powstał, natomiast chcielibyśmy, by był on rozwijany. Zwłaszcza że branże bardzo podkreślają potrzebę rozwoju takiego narzędzia, by ułatwić realizację tego obowiązku, jaki szkoła ma w zakresie nawiązywania współpracy z pracodawcami.

Jeżeli chodzi o promocję kształcenia zawodowego, to są przewidziane działania dotyczące organizacji konkursów umiejętności. To ma także związek z tym, że od kilku lat wróciliśmy do udziału w europejskich konkursach umiejętności czy też w światowych konkursach umiejętności. Polska zajmuje tu bardzo wysokie miejsca, jeżeli chodzi o te konkursy. Myślę, że to doskonała okazja do promowania kształcenia zawodowego i umiejętności zawodowych.

Kolejne działania. Zmiany w systemie egzaminów zawodowych – one oczywiście są w tej chwili realizowane. Natomiast chodzi o wykorzystywanie potencjału nowych technologii oraz o to, że w tej chwili egzaminy zawodowe w części pisemnej są już przeprowadzane z wykorzystaniem systemu elektronicznego. Chcielibyśmy także, aby część zadań egzaminacyjnych mogła zostać dzięki środkom europejskim przygotowana w formule multimedialnej. Zdający część pisemną mogliby wykorzystywać ten element multimedialny w rozwiązywaniu zadań egzaminacyjnych.

Kolejny obszar związany z polityką rozwoju kwalifikacji to jest oczywiście dalszy rozwój zintegrowanego systemu kwalifikacji, rozwój sektorowych ram kwalifikacji. Będą

się pojawiały równolegle do naszych działań kolejne rady sektorowe, bo nie wszystkie sektory są jeszcze objęte tymi radami. Oczywiście mówię zwłaszcza o działaniach PARP. W związku z powstawaniem nowych rad sektorowych będzie potrzeba zapewnienia kolejnych sektorowych ram kwalifikacji, ale także rozwijania kwalifikacji na tych poziomach, które jeszcze dzisiaj nie są tak zagospodarowane, czyli powstawanie chociażby nowych kwalifikacji rynkowych.

I wreszcie dalsze wsparcie wdrażania zintegrowanej strategii umiejętności, zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym czy międzyregionalnym również jest przewidziane. Jeżeli chodzi o kwoty, my państwu ich nie przedstawiliśmy, ponieważ one nie są jeszcze ustalone, jeżeli chodzi o to, z jakiej puli będziemy mogli skorzystać. To są na tym etapie dopiero propozycje, będą prowadzone rozmowy w tym zakresie z ministerstwem funduszy, ale również z Komisją Europejską. Póki co wiemy, że na obszar kształcenia ogólnego i zawodowego przewidziana kwota to około 280 mln euro – samej części budżetu środków europejskich, bez środków z budżetu państwa. To, proszę państwa, informacje na temat tego, co jest planowane w zakresie „Krajowego planu odbudowy" i programu FERS, czyli programu, który zastąpi obecny program Power.

Natomiast jeżeli chodzi o działania regionalne, to ministerstwo funduszy podejmuje w tej chwili rozmowy, które mają być naturalną konsekwencją planowania działań na poziomie krajowym w zakresie tego, co powinno być realizowane w regionach. Tak się złożyło akurat, że dzisiaj po południu jest spotkanie ze wszystkimi regionami, które będzie poświęcone rozmowom na temat potrzeb w zakresie edukacji i kształcenia zawodowego. Na pewno będziemy chcieli położyć nacisk na wsparcie pozyskiwania nauczycieli, również specjalistów z rynku, a także na możliwość tworzenia szkół ćwiczeń dla nauczycieli w istniejących szkołach prowadzących kształcenie zawodowe czy też rozwój doradztwa zawodowego.

To chyba najważniejsze obszary, które będą przedmiotem działań na poziomie regionu. Oczywiście chcielibyśmy także upowszechniać kształcenie w rzeczywistych warunkach pracy, czyli wdrażać nowe narzędzie, jakim są staże uczniowskie w kształceniu zawodowym, by one mogły zostać upowszechnione wśród pracodawców.

Myślę, że to tyle z mojej strony. Bardzo serdecznie dziękuję za uwagę. Jeżeli są pytania, to bardzo proszę, jestem gotowy. Dziękuję uprzejmie.

Przewodnicząca poseł Teresa Wargocka (PiS):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze, za takie wyczerpujące przedstawienie tematu. Otwieram dyskusję. Pozwolę sobie udzielić głosu, w następnej kolejności państwo posłowie i zaproszeni goście.

Nowa perspektywa finansowa, tak jak wiemy, jest ogromną szansą również dla rozwoju polskiej oświaty, a środki na kształcenie zawodowe w kolejnych latach przyczyniły się w bardzo dużym stopniu do podniesienia jakości tego kształcenia. Mamy dwa źródła finansowania – „Krajowy plan odbudowy" i środki europejskie na następną sześcioletnią perspektywę. Po zapoznaniu się z tym materiałem stwierdzam, że w mojej ocenie zostały uchwycone wszystkie te obszary, których to wsparcie będzie kontynuowane, oraz nowe obszary, w których to wsparcie jest niezbędne.

Pytania do pana dyrektora. W zasadzie można stwierdzić, że „Krajowy plan odbudowy" to będzie ten pierwszy program, pierwsze środki finansowe, jakie wpłyną do Polski w ramach wsparcia kształcenia zawodowego. Powstanie centrów branżowych jest właśnie dalszą realizacją postulatów pracodawców i organizatorów kształcenia zawodowego. Chciałabym dopytać. Tu jest ogólna kwota 1,8 mld na dwa zadania w „Krajowym planie odbudowy" w obszarze kształcenia zawodowego. Czy jest już ustalona proporcja finansowa pomiędzy środkami na centra branżowe i na koordynację na poziomie wojewódzkim? Centra branżowe na pewno spotkają się z dużym zainteresowaniem ze strony organizatorów kształcenia zawodowego. Chciałam dopytać, czy tworzenie centrów branżowych będzie… W jakiej formule będzie ono powstawało? Czy to będzie na wysokim poziomie koordynacji przez ministerstwo? Chodzi o poszczególne wdrażanie, ustalanie i umiejscawianie tych centrów. Czy będą włączone samorządy wojewódzkie czy powiatowe? W jakim trybie dojdziemy do ustalenia tych konkretnych centrów branżowych?

Jeżeli chodzi o fundusze europejskie dla rozwoju społecznego – to tylko dla upewnienia, bo pan dyrektor uprzedzał, że to jeszcze nie jest ten etap, kiedy wiemy, jakie środki na konkretne programy mogą być przeznaczone – czy mamy już zatwierdzony podział środków na kompetencje ogólne i na kształcenie zawodowe w ramach 280 milionów? Jak ten podział będzie wyglądał? Czy jest ustalona proporcja? W jakim zakresie będą to środki przeznaczone dla regionów? Czyli taka struktura podziału tych środków na kształcenie zawodowe, oczywiście wynikająca z nałożonych zadań i programów. Na wstępie te dwa pytania.

Czy ktoś z państwa posłów chciałby zabrać głos w tym momencie? Proszę o odpowiedź, panie dyrektorze.

Dyrektor Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego MEiN Piotr Bartosiak:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Już odpowiadam. Jeżeli chodzi o środki – 1,8 mld zł – na kształcenie zawodowe, szkolnictwo wyższe i uczenie się przez całe życie, to podział jest już dokonany. Na branżowe centra umiejętności kwota planowana to jest 1,44 mld zł. Natomiast na województwa – tu jest jeden projekt na dane województwo, to jest około 22 mln zł – kwota łącznie wyniesie około 360 mln zł. Tak się rozkładają te proporcje.

Oczywiście nie można powiedzieć, że jedno centrum to będzie średni koszt podzielony przez planowaną liczbę, czyli 120, bo w zależności od danej branży te koszty będą zróżnicowane. To też – przechodząc płynnie do drugiego pytania – będzie przedmiotem naszych rozmów z poszczególnymi branżami. Zakładamy zresztą – to jest zapisane w KPO – że do końca pierwszego kwartału przyszłego roku, czyli jeszcze trochę czasu, ale wcale nie tak dużo, musimy przygotować szczegółowe kryteria doboru chociażby lokalizacji takich centrów. Absolutnie nie chcemy tego robić samodzielnie. Jest powiedziane, że kryteria oraz wszelkie szczegóły dotyczące tego, w jaki sposób i gdzie centra powinny być tworzone, mają być ustalane zarówno z samymi organizacjami branżowymi, które już w tej chwili wyrażają zainteresowanie powstaniem takich centrów, jak i oczywiście z jednostkami samorządu terytorialnego. Bo wiadomo, że to ma powstawać przy szkołach czy placówkach.

Ustalane to także będzie z ministrami właściwymi dla poszczególnych zawodów, ale również z uczelniami i ośrodkami badawczo rozwojowymi, aby to było pełne spektrum podmiotów, które powinny się wypowiedzieć w zakresie tworzenia takich centrów. Oczywiście zakładamy, że centra powinny powstać w miejscach, które po pierwsze są związane bardzo mocno z daną branżą, a po drugie uwzględniających też regionalne, inteligentne specjalizacje, czy też właśnie wiodące prymat w danej branży w danym województwie, aby rzeczywiście było to najlepiej ulokowane. Z naszej strony i ze strony Komisji pewnym idealnym rozwiązaniem byłoby to, aby te centra były rozłożone w miarę równo na terenie całego kraju – do tego będziemy się starali dążyć. Natomiast oczywiście to zawsze będzie wynikało z tego, gdzie w danym miejscu dana branża jest silniej osadzona.

Jeżeli chodzi o tryb powstawania, najważniejsze jest to, aby ustalić kryteria wyboru takich lokalizacji, w ogóle możliwości tego, by szkoła czy placówka takim centrum była. Po to, aby jak najwięcej takich kryteriów mogło być wybranych, aby łatwiej było później decydować o tym, które szkoły czy placówki spełnią taki warunek.

Jeżeli chodzi o pytanie dotyczące podziału środków, to tak jak wspomniałem, jeszcze tego nie ma. Jest tylko ogólna pula. W tej chwili są prowadzone z ministerstwem funduszy rozmowy na temat tych proporcji, natomiast przynajmniej w zakresie naszych planów czy też potrzeb na pewno ta część kształcenia zawodowego stanowi większą część w porównaniu z pozostałymi działaniami. Zresztą myślę, że takie są też oczekiwania ze strony Komisji, aby przede wszystkim te środki były ukierunkowane na działania związane z nabywaniem nowych umiejętności i z podnoszeniem kwalifikacji. Stąd też to jest odzwierciedlone w naszych projektach, które są składane.

W kwestii proporcji stricte dla regionów, czyli na regionalne programy operacyjne, to tu nie mamy jeszcze… Może dzisiaj zostaną przekazane informacje co do tego, ile

środków na kształcenie zawodowe w poszczególnych województwach będzie możliwych do wydatkowania. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Teresa Wargocka (PiS):

Dziękuję bardzo. Zatem jeszcze dużo pracy koncepcyjnej. Będziemy czekać na decyzję, żeby przekazać je dalej. O zabranie głosu prosi przedstawiciel Związku Powiatów Polskich, pani Katarzyna Liszka-Michałka. Proszę.

Radca prawny Związku Powiatów Polskich Katarzyna Liszka-Michałka:

Dzień dobry państwu. Pan dyrektor opisał szereg działań, które będą i są planowane w ramach „Krajowego planu odbudowy". Chciałam jeszcze prosić o doszczegółowienie w kwestii następujących pytań.

W „Krajowym planie odbudowy" przewidziane czy opisane są zasady finansowania poszczególnych działań i zadań. Ale niestety plan nie odnosi się do systemowego finansowania tych rozwiązań, które są w nim nieprzewidziane. Tworzenie branżowych centrów umiejętności będzie finansowane z „Krajowego planu odbudowy" i środków europejskich. Ale plan nie odnosi się do tego, jak będzie finansowane utrzymanie funkcjonowania tych centrów umiejętności. Mówimy o finansowaniu z tych środków w pespektywie sześcioletniej. Jak będzie wyglądało finansowanie między innymi centów, ale też – jeżeli pan dyrektor ma taką możliwość, to proszę o odpowiedź na pytanie – jak będzie wyglądało systemowe finansowanie wszystkich działań, które w sferze oświaty planowane są w ramach „Krajowego planu odbudowy"?

Jeszcze pytanie w kontekście odpowiedzi, której pan dyrektor udzielił przed momentem. Czy przesądzili państwo, kto będzie organem tworzącym dla centrów umiejętności? One będą tworzone przy szkołach. Pan dyrektor wspomniał o kryteriach, według których będzie dobór miejsc, gdzie takie branżowe centra umiejętności powstaną. Zatem pytanie, kto będzie organem tworzącym? Czy to ten organ, który prowadzi szkołę lub placówkę, będzie też tworzył takie centrum po wskazaniu, że spełnia kryteria, czy będzie jakiś sposób aplikowania przez szkoły zawodowe lub centra kształcenia zawodowego, żeby utworzyć przy swoich placówkach branżowe centra umiejętności? Czy też wybór będzie dokonany poza tymi jednostkami i one będą zobowiązane takie centra umiejętności utworzyć przy swoich jednostkach oświatowych? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Teresa Wargocka (PiS):

Bardzo proszę, pan dyrektor.

Dyrektor Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego MEiN Piotr Bartosiak:

Dziękuję bardzo. Na pewno wybór nie będzie dokonywany odgórnie. Nie będzie narzucone, w którym miejscu. Temu służy ten proces, który jest przed nami, proces konsultacji tego, jakie powinny być kryteria doboru. Żeby to były najlepsze w swojej dziedzinie szkoły czy placówki, które mają potencjał do tego, by rozwijać się także w ramach tej koncepcji doskonałości zawodowej i zwiększyć zakres swojej działalności o takie nowe rozwiązania.

Jeśli chodzi o finansowanie, to oczywiście z projektów w ramach „Krajowego planu odbudowy" finansowanie będzie przebiegało tak, jak to zwykle ma miejsce w przypadku projektów, czyli będą to projekty konkursowe. Odpowiadając na pytanie, w jaki sposób szkoły, będą aplikowały – jesteśmy po rozmowie zarówno z przedstawicielami szkół, jak i z przedstawicielami branż. W zależności od tego, czy bardziej prężnie na przykład branża działa w danej dziedzinie, czy raczej szkoły mają przewagę, to nie chcielibyśmy zamykać żadnej opcji występowania o te środki. To znaczy zakładamy, że nasze prace, które będą prowadzone przez najbliższe miesiące, doprowadzą do takiego sformułowania kryteriów wyboru – oczywiście poza kryteriami wyboru danej szkoły – że projekty będą mogły być składane przez organizacje branżowe we współpracy ze szkołą lub placówką lub przez szkołę lub placówkę w partnerstwie z organizacją branżową, w zależności od przypadku i możliwości.

Tu więc będzie potrzeba i szansa na to, by szkoły, które są już zainteresowane byciem takim centrum, starały się już w jakiś sposób pozyskiwać partnera w postaci takiej orga-

nizacji do współpracy. Często się też tak zdarza, że część szkół, czy nawet większość szkół, prowadzi taką współpracę z przedstawicielami branży. Może niekoniecznie zawsze z organizacją branżową samą w sobie, ale z przedstawicielami tej branży. Być może łatwiej będzie wtedy pozyskać takiego partnera do współpracy.

Jeżeli chodzi o finansowanie tych pozostałych działań, które nie są z poziomu kształcenia zawodowego, to niestety nie mogę na to pytanie odpowiedzieć precyzyjnie, bo to jest też przedmiot działania też innych departamentów w naszym ministerstwie. Natomiast, jak państwo pewnie mieli okazję się zapoznać, są działania związane z cyfryzacją, w dużej mierze współpraca z Ministerstwem Cyfryzacji w zakresie tego projektu. W tych innych działaniach jest także termomodernizacja szkół i placówek – tu z kolei współpraca z Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska. To tyle, co mogę powiedzieć.

W zakresie pozostałych działań, nie wiem, czy jeszcze jest coś… Finansowanie poza projektem. Oczywiście nie jest to też naszym celem, by te centra powstały tylko i wyłącznie na potrzeby kilku lat „Krajowego planu odbudowy". One muszą mieć pewną trwałość. Zresztą takie jest oczekiwanie Komisji Europejskiej, że te działania mają być działaniami trwałymi. Nam też jak najbardziej zależy na tym, by taką trwałość osiągnąć. W tej chwili prowadzony jest tak zwany dialog techniczny z Komisją Europejską na temat tego, w jakim momencie należałoby zdecydować o tym, kiedy te nowe centra będą wprowadzone do przepisów Prawa oświatowego. Zakładamy, że nastąpi to po przeglądzie śródokresowym, który jest planowany.

Jeszcze muszę dodać, że centra nie będą powstawały wszystkie naraz. Oczywiście one mogą szybciej powstać, niż to jest zakładane, ale generalnie do 2024 roku mają powstać już wszystkie – 120 centrów. Zakładamy również taki wskaźnik pośredni, że pierwsze 20 centrów powstanie w 2023 roku. To mają być centra wykazywane także z punktu widzenia realizacji tego projektu czy monitorowania go jako pewien kamień milowy do osiągnięcia pierwszego pułapu. Planuje się, że po powstaniu tych 20 pierwszych centrów, czyli jakby po sprawdzeniu także, w jaki sposób się ta współpraca układa i w jaki sposób ich działalność przebiega, mają być – to już jest przesądzone – podjęte działania legislacyjne, które docelowo wskażą miejsce i rolę tych centrów w systemie oświaty. Bo to, że one się mają znaleźć, to już jest pewne, z punktu widzenia chociażby trwałości projektów. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Teresa Wargocka (PiS):

Dziękuję bardzo. Pozwolę sobie dopytać. Trwałość projektu jest zasadnicza. To są nowe placówki. W zasadzie w tej chwili żadna z placówek zawodowych nie ma tak szerokiego spektrum zadań, jakie jest oczekiwane wobec centrów branżowych. Oczywiście to są koszty. Pewne koszty będą przesunięte w kształceniu zawodowym, prawda? Chociażby ze względu na uczniów.

Czy rozważali państwo, żeby oprócz grona przedstawicieli pracodawców, czyli związków branżowych, dopuścić uczestniczenie w tych projektach również spółek Skarbu Państwa? Myślę, że dla wielu centrów branżowych mogłoby to być gwarancją stałości tych projektów i realizacją w praktyce zasady, że kształcenie zawodowe jest wspólnym interesem – brzydkie słowo, ale prawdziwe – tak dla pracodawców, jak i dla oświaty. Czy spółki Skarbu Państwa w jakiś sposób były rozważane?

Dyrektor Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego MEiN Piotr Bartosiak:

Dziękuję bardzo za to pytanie, pani przewodnicząca. Dokonaliśmy pewnej analizy reprezentatywności poszczególnych dziedzin. Na 120 dziedzin, które udało nam się zidentyfikować, mamy może nie tyle pozyskane, co zidentyfikowane różne organizacje, które są przedstawicielami tych dziedzin.

Przyznam, że w niektórych przypadkach – dziedzin bardzo związanych z działalnością publiczną – trudno nawet zidentyfikować takie organizacje branżowe. Chociażby takim przykładem jest kolejnictwo, które w zasadzie opiera się głównie na działalności spółek Skarbu Państwa. Dopuszczamy taki przypadek, że na przykład tam, gdzie nie ma takich organizacji, również spółka Skarbu Państwa może przystępować do działań.

Ale poza takim przypadkiem – jest trochę takich przypadków, gdzie takiej organizacji po prostu nie ma – również jest założone, że te branżowe centra mają współpracować nie tyle z samą organizacją branżową, ale także z pracodawcami właściwymi dla tej branży. W tym przypadku współpraca czy partnerstwo ze spółką Skarbu Państwa jest jak najbardziej możliwe. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Teresa Wargocka (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Nie mamy zgłoszeń. W związku z tym myślę, że możemy zamknąć dyskusję.

Dzisiejsze posiedzenie podkomisji do spraw kształcenia zawodowego, jak sądzę, otworzy nam cykl kolejnych spotkań. Jesteśmy po bardzo trudnym okresie dla kształcenia zawodowego, po okresie pandemii. Szczególnie część zajęć praktycznych wykonywanych u pracodawców w tych bardzo trudnych warunkach, jak również w szkolnych pracowniach, gdzie odbywa się wiele zajęć z przygotowania zawodowego, została zaburzona przez epidemię. Zarówno w kształceniu ogólnym, jak również w kształceniu zawodowym na pewno pojawiły się braki w umiejętnościach uczniów z tego tytułu.

Jest ogromne zadanie – nadrobienie, wyrównanie poziomu kształcenia. Wszystkie zatem działania, które będą towarzyszyły temu, żeby nasze szkolnictwo zawodowe było na jak najwyższym, nowoczesnym poziomie i z dostępem online… Myślę, że tego nam najbardziej zabrakło w pandemii, żeby uczyć się zawodu poprzez programy internetowe, poprzez materiały dydaktyczne, chociażby zachowań na stanowiskach pracy, i to wszystko, co można było wykonać w tym zakresie za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Bardzo serdecznie dziękuję panu dyrektorowi. Dziękuję naszym gościom. Zamykam dzisiejsze posiedzenie podkomisji. Dziękuję.